

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (desátého senátu)

22. ledna 2020^{i*}

„Řízení o předběžné otázce – Volný pohyb osob – Občanství Unie – Právo na volný pohyb a pobyt na území členských států – Směrnice 2004/38/ES – Článek 17 odst. 1 písm. a) – Právo trvalého pobytu – Nabytí před uplynutím nepřetržité doby pobytu v délce pěti let – Pracovník, který v době ukončení pracovní činnosti dosáhl věku pro nárok na starobní důchod“

Ve věci C-32/19,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko) ze dne 19. prosince 2018, došlým Soudnímu dvoru dne 18. ledna 2019, v řízení

AT

proti

Pensionsversicherungsanstalt,

SOUDNÍ DVŮR (desátý senát),

ve složení I. Jarukaitis, předseda desátého senátu, E. Regan (zpravodaj), předseda pátého senátu, a E. Juhász, soudce,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

- za Pensionsversicherungsanstalt J. Milchramem, A. Ehemem a T. Mödlaglem, Rechtsanwälte,
- za rakouskou vládu J. Schmoll a G. Hessem, jako zmocněnci,
- za švédskou vládu A. Falk, C. Meyer-Seitz, H. Shev, H. Eklinger a J. Lundberg, jako zmocněnkyněmi,
- za Evropskou komisi B.-R. Killmannem a J. Tomkinem, jakož i E. Montaguti, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Úř. věst. 2004, L 158, s. 77; Zvl. vyd. 05/05, s. 46).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi AT a Pensionsversicherungsanstalt (penzijní pojišťovací ústav, Rakousko) ve věci odmítnutí posledně uvedeného přiznat AT vyrovnávací příspěvek, stanovený rakouskou právní úpravou, za účelem dorovnání jeho starobního důchodu.

Právní rámec

Unijní právo

Nařízení (EHS) č. 1251/70

- 3 Článek 2 nařízení Komise (EHS) č. 1251/70 ze dne 29. června 1970 o právu pracovníků zůstat na území členského státu po skončení zaměstnání v tomto státě (Úř. věst. 1970, L 142, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 32), v odst. 1 stanovil:

„Právo trvale zůstat na území členského státu má:

- a) pracovník, který v době skončení své činnosti dosáhl věku stanoveného právním předpisem tohoto státu pro vznik nároku na starobní důchod a který byl v tomto státě zaměstnán alespoň dvanáct měsíců a bydlel zde nepřetržitě více než tři roky;

[...]“

Směrnice 75/34/EHS

- 4 Článek 2 směrnice Rady 75/34/EHS ze dne 17. prosince 1974 o právu státních příslušníků členského státu zůstat po skončení výkonu samostatně výdělečné činnosti na území jiného členského státu (Úř. věst. 1975, L 14, s. 10; Zvl. vyd. 05/01, s. 170), v odst. 1 stanovil:

„Členské státy přiznávají právo trvale zůstat na jejich území:

- a) osobě, která ke dni, kdy skončila svou činnost, dosáhla věku, ve kterém podle právních předpisů tohoto členského státu může uplatňovat právo na starobní důchod, a která v něm vykonávala svou činnost nejméně posledních dvanáct měsíců a má v něm bydliště nepřetržitě déle než tři roky.

Nepřiznávají-li právní předpisy tohoto členského státu některým skupinám samostatně výdělečně činných osob nárok na starobní důchod, považuje se podmínka věku za splněnou, dosáhne-li oprávněná osoba věku 65 let;

[...]“

Směrnice 2004/38

5 Body 10 a 17 až 19 odůvodnění směrnice 2004/38 uvádějí:

„(10) Při výkonu svého práva pobytu by se však osoby v počáteční fázi svého pobytu neměly stát nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu. Proto by právo pobytu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků delší než tři měsíce mělo podléhat určitým podmínkám.

[...]

(17) Trvalý pobyt občanů Unie, kteří se rozhodli usadit v hostitelském členském státě dlouhodobě, by posílil pocit občanství Unie a představuje klíčový faktor podporující sociální soudržnost, která je jedním ze základních cílů Unie. Právo trvalého pobytu by tedy mělo být stanoveno pro všechny občany Unie a jejich rodinné příslušníky, kteří v hostitelském členském státě pobývají v souladu s podmínkami stanovenými touto směrnicí nepřetržitě po dobu pěti let, aniž by byli vyhoštěni.

(18) Aby se trvalý pobyt stal opravdovým prostředkem integrace do společnosti hostitelského členského státu, ve kterém občan Unie žije, nemělo by být již jednou nabyté právo trvalého pobytu svázáno s žádnými dalšími podmínkami.

(19) Je třeba zachovat určité zvláštní výhody přiznané občanům Unie, kteří jsou zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými, a jejich rodinným příslušníkům, jež jim mohou umožnit nabytí práva trvalého pobytu ještě před dovršením pěti let pobytu v hostitelském členském státě, neboť se jedná o nabytá práva přiznaná [nařízením č. 1251/70] a [směrnicí 75/34].“

6 Kapitola III směrnice 2004/38, nadepsaná „Právo pobytu“, zahrnuje články 6 až 15 této směrnice.

7 Článek 6 této směrnice, nadepsaný „Právo pobytu po dobu do tří měsíců“, v odstavci 1 stanoví:

„Občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu až tří měsíců, aniž by podléhali jakýmkoli podmínkám či formalitám s výjimkou povinnosti být držitelem platného průkazu totožnosti nebo cestovního pasu.“

8 Článek 7 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo pobytu po dobu delší než tři měsíce“, v odstavci 1 stanoví:

„Všichni občané Unie mají právo pobytu na území jiného členského státu po dobu delší než tři měsíce, pokud:

- a) jsou v hostitelském členském státě zaměstnanými osobami nebo osobami samostatně výdělečně činnými; nebo
- b) mají pro sebe a své rodinné příslušníky dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika; nebo
- c) – jsou zapsáni u soukromého či veřejného subjektu, akreditovaného nebo financovaného hostitelským členským státem v souladu s jeho právními předpisy nebo správní praxí z prvního důvodu studia, včetně odborné přípravy, a

- jsou účastníky zdravotního pojištění, kterým jsou v hostitelském členském státě kryta všechna rizika, a prohlášením nebo jiným podobným prostředkem podle své volby ujistí příslušný vnitrostátní orgán, že mají dostatečné prostředky pro sebe a své rodinné příslušníky, aby se po dobu jejich pobytu nestali zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu; nebo
 - d) jsou rodinnými příslušníky doprovázejícími nebo následujícími občana Unie, který splňuje podmínky uvedené v písmenech a), b) nebo c).“
- 9 Článek 14 téže směrnice, nadepsaný „Zachování práva pobytu“, uvádí:

„1. Občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům náleží právo pobytu uvedené v článku 6, dokud se nestanou nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu.

2. Občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům náleží právo pobytu stanovené v člancích 7, 12 a 13, dokud splňují podmínky uvedených ustanovení.

Ve zvláštních případech, existují-li odůvodněné pochybnosti, zda občan Unie nebo jeho rodinní příslušníci splňují podmínky stanovené v člancích 7, 12 a 13, mohou členské státy ověřit, zda jsou tyto podmínky splněny. Toto ověřování není prováděno systematicky.“

- 10 Kapitola IV směrnice 2004/38, nadepsaná „Právo trvalého pobytu“, obsahuje zejména oddíl I, nadepsaný „Způsobilost“, v němž jsou obsaženy články 16 a 17 této směrnice.

- 11 Článek 16 této směrnice, nadepsaný „Obecné pravidlo pro občany Unie a jejich rodinné příslušníky“, v odst. 1 stanoví:

„Právo trvalého pobytu v hostitelském členském státě mají občané Unie, kteří tam nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let. Toto právo není vázáno na splnění podmínek stanovených v kapitole III.“

- 12 Článek 17 téže směrnice, nadepsaný „Výjimky pro osoby již nepracující v hostitelském členském státě a jejich rodinné příslušníky“, v odst. 1 stanoví:

„Odchylně od článku 16 nabývají právo trvalého pobytu před dosažením pěti let nepřetržitého pobytu:

- a) zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné, které v době ukončení pracovní činnosti dosáhly věku stanoveného právem tohoto členského státu pro nárok na starobní důchod, nebo pracovníci, kteří skončí výdělečnou činnost a odejdou do předčasného důchodu, pokud v tomto členském státě pracovali v předcházejících nejmeně dvanácti měsících a nepřetržitě tam pobývají déle než tři roky.

[...]“

Rakouské právo

- 13 Ustanovení § 53a Niederlassungs- und Aufenthaltsgesetz (zákon o usazování a pobytu, BGBl. I, 100/2005), ve znění použitelném na věc v původním řízení, v odstavcích 1 a 3 stanoví:

„1) Občané [Evropského hospodářského prostoru (EHP)], kteří mají na základě unijního práva právo pobytu (§ 51 a § 52), nabývají bez ohledu na to, zda i nadále splňují další podmínky uvedené v § 51 nebo § 52, právo trvalého pobytu po pěti letech legálního a nepřetržitého pobytu na spolkovém území. Na žádost se jim po ověření délky jejich pobytu bezodkladně vydá osvědčení o jejich trvalém pobytu.

[...]

3) Odchylně od odstavce 1 nabývají občané EHP podle § 51 odst. 1 bodu 1 právo trvalého pobytu před uplynutím lhůty pěti let, pokud

1. v době ukončení pracovní činnosti dosáhli běžného důchodového věku, nebo jsou pracovníky, kteří skončí výdělečnou činností a odejdou do předčasného důchodu, pokud vykonávali činnost na spolkovém území v předcházejících nejméně dvanácti měsících a po dobu nejméně tří let nepřetržitě pobývají na spolkovém území.
2. mají nepřetržitě po dobu nejméně dvou let na spolkovém území bydliště a z důvodu trvalé pracovní neschopnosti ukončí svou pracovní činnost na tomto území. Podmínka délky pobytu se však neuplatní, je-li příčinou této pracovní neschopnosti pracovní úraz nebo nemoc z povolání, na jejímž základě má dotyčná osoba nárok na důchod plně nebo zčásti vyplácený rakouskou správou důchodového pojištění, nebo
3. v návaznosti na tři roky nepřetržité výdělečné činnosti a pobytu na spolkovém území vykonávají výdělečnou činnost v jiném členském státě Evropské unie a zároveň si ponechávají bydliště na spolkovém území, kam se v zásadě nejméně jednou týdně vracejí;

Pro účely nabytí práva uvedeného v bodech 1 a 2 se doby výkonu výdělečné činnosti získané na území jiného členského státu Evropské unie považují za získané na spolkovém území. [...]“

- 14 Ustanovení § 292 Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (obecný zákon o sociálním zabezpečení) v odstavci 1 stanoví:

„Pokud starobní důchod, navýšený o čisté příjmy, které poživateli starobního důchodu plynou z jiných zdrojů, jakož i všechny ostatní částky, které je třeba zohlednit podle § 294, nedosáhne výše příslušné referenční částky (§ 293), má poživatel starobního důchodu za předpokladu, že má legální a obvyklý pobyt v tuzemsku, v souladu s ustanoveními tohoto oddílu nárok na vyrovnávací příspěvek k důchodu.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 15 Žalobce v původním řízení, narozen dne 28. ledna 1950, který je rumunským státním příslušníkem, pobývá nepřetržitě v Rakousku ode dne 21. srpna 2013 a dne 28. ledna 2015 dosáhl zákonného věku pro odchod do důchodu.
- 16 Žalobce v původním řízení pracoval od 1. října 2013 až do svého skutečného odchodu do důchodu dne 31. srpna 2015 v prodejně s tabákovými výrobky a tiskovinami po dobu dvanácti hodin týdně. Od 1. dubna 2016 do 1. února 2017, což je datum, kdy došlo k definitivnímu odchodu z pracovního života, opětovně pracoval v této prodejně s tabákovými výrobky a tiskovinami po dobu kratší než 20 hodin týdně, stanovenou v jeho pracovní smlouvě, aby mohl získat osvědčení o registraci jako pracovník v souladu s § 51 odst. 1 bodem 1 zákona o usazování a pobytu, které mu bylo vydáno rakouským orgánem dne 10. srpna 2016.
- 17 Žalobce v původním řízení pobírá rakouský starobní důchod ve výši 26,73 eura měsíčně, který je doplňkem k rumunskému důchodu ve výši 204 eur měsíčně.
- 18 Dne 14. února 2017 požádal žalobce v původním řízení o vyrovnávací příspěvek podle § 292 všeobecného zákoníku sociálního zabezpečení za účelem dorovnání jeho starobního důchodu s účinností od 1. března 2017. Na podporu své žádosti uplatnil skutečnost, že podle čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/38 má v Rakousku právo trvalého pobytu.

- 19 Penzijní pojišťovací ústav uvedenou žádost zamítl, přičemž ve svém rozhodnutí vycházel z protiprávní povahy pobytu žalobce v původním řízení v Rakousku.
- 20 Landesgericht Graz (zemský soud ve Štýrském Hradci, Rakousko) žalobu podanou žalobcem v původním řízení proti rozhodnutí penzijního pojišťovacího ústavu zamítl. Tento soud měl za to, že podmínky stanovené v čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/38, a sice výkon pracovní činnosti v hostitelském členském státě v předcházejících nejméně dvanácti měsících, jakož i nepřetržitý pobyt v tomto členském státě po dobu tří let, se uplatní také v případě, kdy pracovník ukončí činnost, protože dosáhl zákonného věku pro odchod do důchodu. Žalobce tyto podmínky podle něj přitom nesplňuje.
- 21 Oberlandesgericht Graz (vrchní zemský soud ve Štýrském Hradci, Rakousko) zamítl odvolání podané žalobcem v původním řízení proti rozhodnutí Landesgericht Graz (zemský soud ve Štýrském Hradci), přičemž potvrdil výklad čl. 17 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice, který přijal posledně uvedený soud.
- 22 Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud, Rakousko), u něhož podal žalobce v původním řízení kasační opravný prostředek, uvádí, že je nesporné, že žalobce v původním řízení jako občan Unie, který není ekonomicky aktivní, nemá v každém případě od ukončení svého druhého pracovního poměru dostatečné prostředky ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. a) a b) téže směrnice. Tento soud dodává, že žalobce v původním řízení k datu rozhodnému podle rakouského práva, a sice k 1. březnu 2017, ještě neměl v Rakousku nepřetržitý pobyt po dobu pěti let.
- 23 Pro účely rozhodnutí sporu, který byl předkládajícimu soudu předložen, si tento soud tudíž klade otázku, zda se časové podmínky uvedené v čl. 17 odst. 1 písm. a) poslední části věty směrnice 2004/38 vztahují rovněž na zaměstnané osoby nebo osoby samostatně výdělečně činné, které v době ukončení pracovní činnosti již dosáhly zákonného věku pro odchod do důchodu v hostitelském státě.
- 24 V této souvislosti předkládající soud upřesnil, že otázka, v jakém okamžiku musí být považován žalobce v původním řízení za osobu, která ukončila pracovní činnost, nemá vliv na řešení sporu v původním řízení, protože bez ohledu na uplatněný okamžik nejsou splněny kumulativní podmínky uvedené v čl. 17 odst. 1 písm. a) této směrnice. Zaprvé, když tento žalobce dne 31. srpna 2015 poprvé ukončil pracovní činnost v Rakousku po dosažení zákonného věku pro odchod do důchodu, vykonával sice pracovní činnost v předcházejících dvanácti měsících, avšak v tomto členském státě ještě nepobýval nepřetržitě po dobu tří let. Zadruhé, v okamžiku ukončení jeho druhé pracovní činnosti dne 1. února 2017 pobýval v uvedeném členském státě po dobu více než tří let, ale tato druhá pracovní činnost trvala pouze deset měsíců před jeho konečným odchodem z pracovního života.
- 25 Za těchto podmínek se Oberster Gerichtshof (Nejvyšší soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice [2004/38] vykládán v tom smyslu, že aby pracovníci, kteří v době ukončení pracovní činnosti dosáhli věku stanoveného právem členského státu zaměstnání pro nárok na starobní důchod, nabyli právo trvalého pobytu před dosažením pěti let pobytu, museli ve státě zaměstnání pracovat v předcházejících nejméně dvanácti měsících pracovat a nepřetržitě tam pobývat déle než tři roky?

2) V případě záporné odpovědi na první otázku:

Mohou se pracovníci domáhat práva trvalého pobytu podle čl. 17 odst. 1 písm. a) první alternativy směrnice 2004/38 v případě, že zahájí pracovní činnost v jiném členském státě v okamžiku, kdy je zřejmé, že svou pracovní činnost budou do dovršení zákonného věku pro odchod do důchodu moci vykonávat jen poměrně krátce a že z důvodu svých nízkých příjmů budou po skončení své pracovní činnosti v každém případě závislí na systému sociální pomoci hostitelského členského státu?“

K předběžným otázkám

K první otázce

- 26 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely nabytí práva trvalého pobytu v hostitelském členském státě před uplynutím nepřetržité doby pobytu v délce pěti let se podmínky týkající se výkonu pracovní činnosti v hostitelském členském státě v předcházejících nejméně dvanácti měsících a nepřetržitého pobytu v něm po dobu více než tří let, uplatní na pracovníka, který v době ukončení pracovní činnosti dosáhl věku stanoveného právem tohoto členského státu pro nárok na starobní důchod.
- 27 Zprvce, co se týče znění tohoto ustanovení, je třeba konstatovat, že toto ustanovení pro účely přiznání práva trvalého pobytu v hostitelském členském státě hovoří o dvou okolnostech týkajících se okamžiku, kdy zaměstnaná osoba nebo osoba samostatně výdělečně činná ukončí svou činnost, a sice o tom, že pracovník dosáhl věku stanoveného relevantními vnitrostátními právními předpisy pro nárok na starobní důchod, a dále o tom, že k tomuto ukončení činnosti dojde v důsledku předčasného odchodu do důchodu.
- 28 Třebaže se předkládající soud pro účely použití čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/38 táže na případné rozlišování, které je nutné provést mezi těmito dvěma okolnostmi, nic ve znění tohoto ustanovení nenasvědčuje tomu, že je třeba omezit použitelnost podmínek týkajících se doby výkonu činnosti, jakož i doby trvání pobytu pouze na situace, ve kterých k ukončení činnosti dochází v důsledku předčasného odchodu do důchodu.
- 29 Ze struktury tohoto ustanovení totiž vyplývá, že podmínky, které jsou v něm uvedeny v poslední části věty, která je uvozena spojkou „pokud“, platí jak pro jednu, tak pro druhou z okolností, jež upravuje uvedené ustanovení. Pracovník, který v době ukončení pracovní činnosti dosáhl věku stanoveného právem hostitelského členského státu pro nárok na starobní důchod, musí tudíž splňovat tyto podmínky.
- 30 Zadruhé tento výklad podporuje obecná systematika směrnice 2004/38. V tomto ohledu je třeba zprvce konstatovat, že bod 19 odůvodnění této směrnice uvádí, že určité zvláštní výhody vlastní občanům Unie, kteří vykonávají zaměstnání nebo samostatně výdělečnou činnost, a jejich rodinným příslušníkům, jež jim mohou umožnit nabytí práva trvalého pobytu ještě před dovršením pěti let pobytu v hostitelském členském státě, musí být zachovány jakožto nabytá práva, přiznaná nařízením č. 1251/70 a směrnicí 75/34.
- 31 Článek 2 odst. 1 písm. a) nařízení č. 1251/70 přitom stanovil, že právo trvale zůstat na území členského státu měl pracovník, který v době skončení činnosti dosáhl věku stanoveného právním předpisem tohoto státu pro vznik nároku na starobní důchod a který byl v tomto státě zaměstnán alespoň dvanáct měsíců a bydlel zde nepřetržitě více než tři roky. Pokud jde o čl. 2 odst. 1 písm. a) směrnice 75/34, podobné pravidlo stanovil ve prospěch osob samostatně výdělečně činných.
- 32 V důsledku toho, i když unijní normotvůrce v souladu s čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/38 rozšířil prospěch z výjimky, kterou toto ustanovení stanoví pro pracovníky, kteří skončí výdělečnou činnost v důsledku předčasného odchodu do důchodu, nelze z toho vyvodit, že měl v úmyslu zprostit i ostatní pracovníky podmínek uvedených v uvedeném ustanovení, kterým podléhali již na základě nařízení č. 1251/70 nebo směrnice 75/34.

- 33 Zadruhé je třeba připomenout, že směrnice 2004/38 stanovila odstupňovaný systém, pokud jde o právo pobytu v hostitelském členském státě, který v podstatě přebírá fáze a podmínky stanovené v jednotlivých nástrojích unijního práva a judikatuře, jež předcházejí této směrnici, a vede k přiznání práva trvalého pobytu (rozsudek ze dne 17. dubna 2018, B a Vomero, C-316/16 a C-424/16, EU:C:2018:256, bod 51 a citovaná judikatura).
- 34 Článek 6 uvedené směrnice totiž v případě pobytů po dobu do tří měsíců především omezuje podmínky nebo formality pro přiznání práva na pobyt na požadavek být držitelem platného průkazu totožnosti nebo platného cestovního pasu, a čl. 14 odst. 1 téže směrnice toto právo zachovává, dokud se občan Unie a jeho rodinní příslušníci nestanou nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu (rozsudek ze dne 17. dubna 2018, B a Vomero, C-316/16 a C-424/16, EU:C:2018:256, bod 52 a citovaná judikatura).
- 35 Dále v případě pobytu po dobu delší než tři měsíce je přiznání práva na pobyt podmíněno splněním požadavků stanovených v čl. 7 odst. 1 směrnice 2004/38 a podle čl. 14 odst. 2 této směrnice je uvedené právo zachováno, dokud občan Unie a jeho rodinní příslušníci tyto podmínky splňují. Zvláště z bodu 10 odůvodnění této směrnice vyplývá, že cílem těchto podmínek je zejména zamezit tomu, aby se tyto osoby staly nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu (rozsudek ze dne 17. dubna 2018, B a Vomero, C-316/16 a C-424/16, EU:C:2018:256, bod 53 a citovaná judikatura).
- 36 Nakonec z článku 16 odst. 1 uvedené směrnice vyplývá, že občané Unie nabývají v hostitelském členském státě právo trvalého pobytu, pokud tam nepřetržitě legálně pobývají po dobu pěti let, a že toto právo není vázáno na splnění podmínek zmíněných v předcházejícím bodě. Jak uvádí bod 18 odůvodnění této směrnice, již jednou nabyté právo trvalého pobytu nesmí být svázáno s žádnými dalšími podmínkami, aby se stalo opravdovým prostředkem integrace do společnosti tohoto státu (rozsudek ze dne 17. dubna 2018, B a Vomero, C-316/16 a C-424/16, EU:C:2018:256, bod 54 a citovaná judikatura).
- 37 V tomto ohledu je třeba poznamenat, že jak bylo připomenuto v bodě 31 tohoto rozsudku, i když právo trvalého pobytu pracovníků, kteří ukončili pracovní činnost v hostitelském členském státě, bylo před přijetím směrnice 2004/38 předmětem zvláštních ustanovení unijního práva, je toto právo nyní upraveno v čl. 17 odst. 1 této směrnice, přičemž posledně uvedené ustanovení má v souladu se svým zněním ve vztahu k článku 16 uvedené směrnice povahu výjimky.
- 38 Ustanovení týkající se nabytí práva trvalého pobytu v hostitelském členském státě pracovníky, kteří v době ukončení pracovní činnosti dosáhli věku stanoveného právem tohoto členského státu pro nárok na starobní důchod, jak jsou uvedeny v čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/38, jsou tudíž součástí odstupňovaného systému zavedeného touto směrnicí a představují v tom, že nabytí práva trvalého pobytu v uvedeném členském státě je umožněno před uplynutím nepřetržitého období pěti let pobytu, režim, který je pro tuto kategorii občanů Unie příznivější. Ostatně jakožto ustanovení o výjimce, musí být předmětem striktního výkladu (obdobně viz rozsudek ze dne 11. června 2015, Zh. a O., C-554/13, EU:C:2015:377, bod 42).
- 39 Z toho vyplývá, že pro účely nabytí práva trvalého pobytu v hostitelském členském státě musí tito pracovníci splňovat podmínky stanovené v čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/38, které se týkají výkonu činnosti v hostitelském členském státě v předcházejících nejméně dvanácti měsících, jakož i nepřetržitého pobytu v tomto členském státě po dobu delší než tři roky. Vykládat toto ustanovení v tom smyslu, že samotná skutečnost, že pracovník v době ukončení pracovní činnosti dosáhl věku stanoveného právem hostitelského členského státu pro nárok na starobní důchod, postačuje k tomu, aby mu vzniklo právo na trvalý pobyt v tomto členském státě bez toho, aby byl splněn další požadavek týkajícího se doby pobytu v uvedeném členském státě před ukončením této činnosti, by totiž vedlo k narušení odstupňovaného systému stanoveného touto směrnicí.

- 40 Zatřetí, výklad, který by neukládal zaměstnancům, kteří v době ukončení pracovní činnosti dosáhli věku stanoveného právem členského státu pro nárok na starobní důchod, splnění podmínek uvedených v čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/38 pro účely nabytí práva trvalého pobytu v hostitelském členském státě před uplynutím nepřetržitého období pěti let, by byl v rozporu s cíli této směrnice.
- 41 V tomto ohledu, jak je zdůrazněno v bodu 17 odůvodnění směrnice 2004/38, právo na trvalý pobyt představuje klíčový faktor podporující sociální soudržnost a bylo touto směrnicí zakotveno, aby prohloubilo pocit občanství Unie, takže unijní normotvůrce podmínil nabytí práva na trvalý pobyt podle čl. 16 odst. 1 uvedené směrnice integrací občana Unie v hostitelském členském státě (rozsudek ze dne 17. dubna 2018, B a Vomero, C-316/16 a C-424/16, EU:C:2018:256, bod 57 a citovaná judikatura).
- 42 Jak již Soudní dvůr rozhodl, integrace, kterou je vedeno nabývání práva na trvalý pobyt zakotveného v čl. 16 odst. 1 směrnice 2004/38, vychází nejen z prostorových a časových faktorů, ale rovněž z faktorů kvalitativních, které souvisejí s mírou integrace v hostitelském členském státě (rozsudek ze dne 17. dubna 2018, B a Vomero, C-316/16 a C-424/16, EU:C:2018:256, bod 58 a citovaná judikatura).
- 43 Z toho důvodu může s ohledem na cíl sledovaný směrnicí 2004/38 právo trvalého pobytu na základě čl. 17 odst. 1 písm. a) uvedené směrnice vzniknout pracovníkovi, který v době ukončení pracovní činnosti dosáhl věku stanoveného právem členského státu pro nárok na starobní důchod, pouze v případě, že jeho integraci v hostitelském členském státě lze prokázat prostřednictvím splnění podmínek uvedených v tomto ustanovení (obdobně viz rozsudek ze dne 9. ledna 2003, Givane a další, C-257/00, EU:C:2003:8, bod 29).
- 44 S ohledem na výše uvedené je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 17 odst. 1 písm. a) směrnice 2004/38 musí být vykládán v tom smyslu, že pro účely nabytí práva trvalého pobytu v hostitelském členském státě před uplynutím nepřetržité doby pobytu v délce pěti let se podmínky týkající výkonu pracovní činnosti v tomto státě v předcházejících nejméně dvanácti měsících a nepřetržitého pobytu v tomto státě po dobu nejméně tří let, uplatní na pracovníka, který v době ukončení pracovní činnosti dosáhl věku stanoveného právem tohoto členského státu pro nárok na starobní důchod.

K druhé otázce

- 45 Vzhledem k odpovědi podané na první otázku není důvodné odpovídat na druhou otázku.

K nákladům řízení

- 46 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (desátý senát) rozhodl takto:

Článek 17 odst. 1 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004 o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, o změně nařízení (EHS) č. 1612/68 a o zrušení směrnic 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, musí být vykládán tak, že pro účely nabytí práva trvalého pobytu v hostitelském členském státě před uplynutím nepřetržité doby pobytu v délce pěti let se podmínky týkající se výkonu pracovní činnosti v tomto státě v předcházejících nejméně dvanácti měsících

a nepřetržitého pobytu v tomto státě po dobu nejméně tří let, uplatní na pracovníka, který v době ukončení pracovní činnosti dosáhl věku stanoveného právem tohoto členského státu pro nárok na starobní důchod.

Podpisy.

i — Bod 33 tohoto znění byl po jeho prvním online zpřístupnění předmětem jazykové úpravy